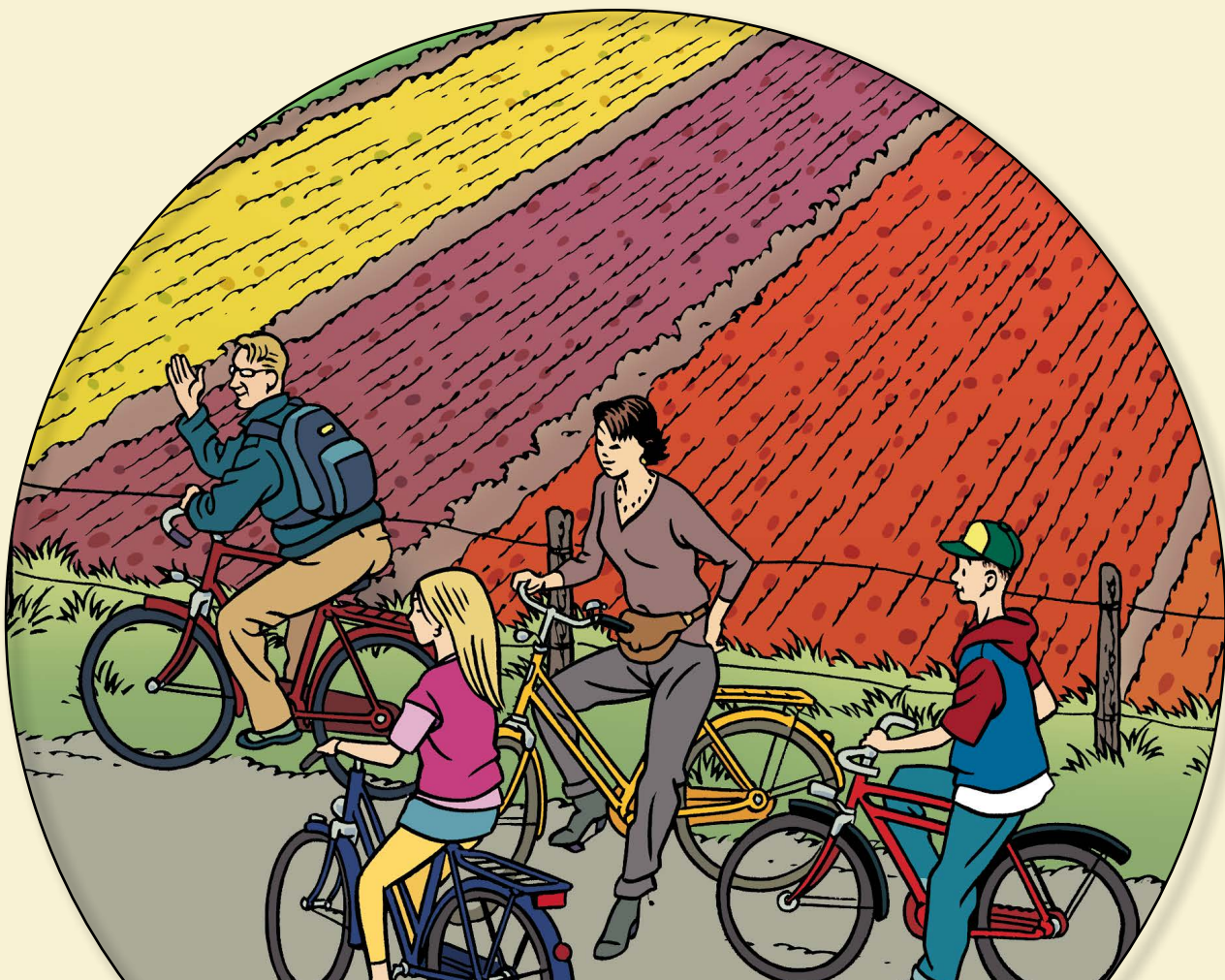

DSW

BELEID DUURZAAM

BELEGGEN

2024

INHOUD

1. Duurzaam Beleggen	3
2. Doelstellingen	3
2.1. Halvering broeikasgasemissies in 2030	3
2.2. Waterneutraal in 2030	3
2.3. Geen ontbossing in 2030	3
3. Routes voor implementatie	4
3.1. Selectie en monitoring van fondsen	4
3.2. Actief aandeelhouderschap	4
4. Duurzaamheidsraamwerk	4
4.1. Ethisch onverantwoord en schadelijk gedrag	4
4.2. In transitie	6
4.3. Impact	9
Annex: Gedetailleerd duurzaamheidsbeleid	10
A. Respecteren van internationale sancties	10
B. Geen systematische betrokkenheid bij fraude, corruptie belastingontduiking	10
C. Respecteren van mensenrechten	10
D. Respecteren van arbeidsrechten	11
E. Geen betrokkenheid bij producten en ondernemingen die schade toebrengen aan de volksgezondheid	12
F. Geen betrokkenheid bij wapens	12
G. Geen systematische betrokkenheid bij ernstige milieuschade	13

1. DUURZAAM BELEGGEN

Bij DSW is Duurzaam Beleggen een integraal onderdeel van het beleggingsproces. De beleggingsdoelstellingen van DSW zijn in evenwicht met onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Door duidelijke beleggingsbeginselen te formuleren maakt DSW kenbaar op welke wijze en met welk doel de beleggingsportefeuille wordt beheerd. Daarbij is duurzaam beleggen één van de uitgangspunten. DSW laat zich in de dagelijkse beheeractiviteiten en uitvoering van zijn beleggingsbeleid ondersteunen door externe partijen. Zo heeft DSW zijn vermogensbeheer uitbesteed aan fiduciair vermogensbeheerder GSAM en is een extern adviseur onderdeel van de Beleggingscommissie.

DSW heeft een intrinsieke motivatie om ook invulling te geven aan zijn maatschappelijke rol via het duurzaamheidsbeleid. Het beleid is ten minste een afspiegeling van de heersende maatschappelijke normen en waarden en vooruitstrevender op onderwerpen die dicht bij de klanten en aard van DSW liggen. Deze keuzes worden weloverwogen door DSW gemaakt en liggen ten grondslag aan de selectiecriteria voor de fondsen waarin DSW belegt en hoe er invulling wordt gegeven aan actief aandeelhouderschap.

2. DOELSTELLINGEN

DSW levert een bijdrage aan de overgang naar een duurzame samenleving. Om de noodzakelijke overgang naar een duurzame samenleving te ondersteunen, brengt DSW haar beleggingsportefeuilles in lijn met internationale transitiepaden. Hiervoor committeert DSW zich aan een aantal doelstellingen. Deze doelstellingen zijn niet alleen gericht op het mitigeren van klimaatverandering, maar ook bijvoorbeeld voor het minimaliseren van biodiversiteitsverlies.

2.1. HALVERING BROEIKASGASEMISSIES IN 2030

Hoewel DSW (nog) geen ondertekenaar is van het klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector, levert DSW wel een bijdrage aan de uitvoering van het klimaatakkoord van Parijs. De langetermijndoelstelling van DSW is om in 2050 binnen de beleggingsportefeuille een netto nulmissie te realiseren om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C. De tussendoelen zijn om de broeikasgasintensiteit van de beleggingen van DSW met ten minste 50% te verminderen in 2030 en 75% in 2040 ten opzichte van het niveau in 2020.

Om deze doelstellingen te behalen, werkt DSW aan actieplannen voor al onze relevante financieringen en beleggingen. Hierin licht DSW toe welke acties worden ondernomen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit zal onder andere een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financieringen van CO₂-reducerende projecten.

2.2. WATERNEUTRAAL IN 2030

Als gevolg van klimaatverandering en de onttrekking van water door de maatschappij komen schaarste en droogte met een steeds hogere frequentie voor. DSW zet daarom in op circulaire wateroplossingen en heeft zich tot doel gesteld in 2030 een waterneutrale beleggingsportefeuille te realiseren. Om dit te bereiken belegt DSW bijvoorbeeld in obligaties om voorzieningen voor waterrecycling en afvalwaterbeheer te verbeteren.

2.3. GEEN ONTBOSSING IN 2030

Ontbossing draagt sterk bij aan de groeiende uitstoot van broeikassen en daarmee aan de verandering van het klimaat. DSW werkt daarom toe naar het inzicht verkrijgen in de mate waarin ontbossing nog voor komt in de portefeuille met als uiteindelijke doelstelling om in 2030 te kunnen garanderen dat er geen ontbossing meer plaatsvindt binnen onze beleggingen.

3. ROUTES VOOR IMPLEMENTATIE

DSW heeft een tweetal instrumenten via welke wij het duurzaamheidsbeleid in de praktijk brengen en sturen op de genoemde doelstellingen.

3.1. SELECTIE EN MONITORING VAN FONDSEN

DSW belegt, staatsobligaties, bedrijfsobligaties, aandelen, hypotheek en geldmarkten. Voor al deze beleggingscategorieën investeert DSW in fondsen. Omdat DSW enkel in fondsen belegt is het selecteren van het juiste fonds en de juiste fondsmanager cruciaal. Daarnaast screent DSW het portfolio op kwartaalbasis om te zien in hoeverre de bedrijven in de portfolio nog aan het duurzaamheidsbeleid van DSW voldoen. Bevindingen van deze screening worden elk kwartaal bij de beleggingscommissie van DSW geagendeerd en wordt over verdere acties besloten. Wanneer bedrijven niet blijken te voldoen aan dit beleid, dan gaat de fiduciair manager van DSW het gesprek aan met de fondsmanager. Wanneer een fonds langdurig niet voldoet aan het duurzaamheidsbeleid, en de fondsmanager niet bereid blijkt hierin tegemoet te komen kan DSW ertoe overgaan zich terug te trekken uit het fonds en elders te investeren.

3.2. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP

DSW gelooft in actief aandeelhouderschap van haar investeringen. Hiermee wil DSW de bedrijven in het portfolio stimuleren tot verbetering van de bedrijfsvoering, om zo bij te dragen aan de transitie naar een duurzame wereld. Dit actief aandeelhouderschap uit zich op twee manieren:

- i. stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
- ii. rechtstreeks engagement met onze portfoliobedrijven en overheden;

4. DUURZAAMHEIDSRAMWERK

Om vorm te geven aan zijn duurzame beleggingsbeleid deelt DSW bedrijven in naar een aantal duurzaamheidscategorieën:

1. *Ethisch onverantwoord en schadelijk gedrag*: Dit zijn de bedrijven en overheden die onze ethische ondergrens overtreden en waarin wij om die reden niet investeren.
2. *In transitie*: Dit zijn bedrijven en overheden die opereren in lijn met de transitiepaden naar een duurzame samenleving of over de capaciteit beschikken om in lijn te komen met deze transitiepaden.
3. *Impactvol*

Deze bedrijven leveren oplossingen om de duurzaamheidstransities mogelijk te maken en te versnellen.

Deze categorieën worden hieronder verder toegelicht, samen met de implementatiestrategie die we hierbij gebruiken.

4.1. ETHISCH ONVERANTWOORD EN SCHADELIJK GEDRAG

DSW baseert zich op internationale standaarden om te bepalen welke bedrijven onder een bepaalde ethische grens opereren.

Hierbij baseert DSW zich onder anderen op:

- i. de Principles for Responsible Investment;
- ii. de UN Global Compact;
- iii. de OESO-richtlijnen.

Daarnaast zijn er bepaalde (sub)sectoren die niet in DSW's visie rondom een duurzame en toekomstbestendige maatschappij vallen. Bedrijven die binnen deze categorie vallen worden door DSW in principe uitgesloten. Omdat DSW investeert in fondsen betekent dit in de praktijk dat met de fondsmanager in gesprek wordt gegaan – of in het uiterste geval dat er wordt overgestapt naar een ander fonds.

Vanuit internationale standaarden bepalen de volgende punten voor DSW de ethische ondergrens waaraan alle bedrijven waarin wordt geïnvesteerd dienen te voldoen:

A. RESPECTEREN VAN INTERNATIONALE SANCTIES:

DSW sluit bedrijven en landen uit waaraan sancties zijn opgelegd door internationale organisaties die binnen de regels van het recht handelen, zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie.

B. GEEN SYSTEMATISCHE BETROKKENHEID BIJ FRAUDE, CORRUPTIE OF BELASTINGONTDUIKING:

DSW belegt niet in bedrijven of landen die systematisch betrokken zijn bij omkoping, fraude, samenzwering, witwassen of belastingontduiking.

C. RESPECTEREN VAN MENSENRECHTEN:

Bedrijven en landen hebben de maatschappelijke verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. Bedrijven en landen die mensenrechten respecteren - denk aan het recht op gezondheid, op onderwijs, op toegang tot energie, water en sanitaire voorzieningen - behalen naast een financieel rendement ook een maatschappelijk rendement. Ook landen die niet vrij zijn, conform de definitie van 'Freedom House', worden uitgesloten.

D. RESPECTEREN VAN ARBEIDSRECHTEN:

DSW sluit zich op dit gebied aan bij internationale normen. Geen kinderarbeid, geen dwangarbeid en geen discriminatie op de werkvloer, maar wel vrijheid van vakvereniging en het recht op collectieve onderhandelingen.

Naast bovenstaande ethische overtredingen, investeert DSW niet in bedrijven die betrokken zijn bij handelingen of producten die schadelijk zijn voor de samenleving of het milieu dusdanig dat het niet overeenkomt met onze overtuigingen:

E. GEEN BETROKKENHEID BIJ PRODUCTEN EN ONDERNEMINGEN DIE SCHADE TOEBRENGEN AAN DE VOLKSGEZONDHEID:

DSW belegt niet in bedrijven en landen die informatie achterhouden, vervalsen of verdraaien, zodat we de productveiligheid en de volksgezondheid kunnen beschermen. DSW belegt niet in de productie van tabak en beperkt de mate waarin er belegd wordt in de distributie en verkoop van tabak. Daarnaast beperkt DSW de mate waarin er wordt belegd in pornografie of in aanbieders van gok- en loterijspellen. Tot slot belegt DSW niet in bedrijven die actief zijn in de asbest mijnbouw, omdat dit ernstige schade kan toebrengen aan de gezondheid van de mijnbouwwerkers en gemeenschappen wonende rondom mijnen.

F. GEEN BETROKKENHEID BIJ WAPENS:

DSW belegt niet in de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van wapens of gerelateerde activiteiten en de verkoop van wapens aan burgers. Bovendien wordt er niet belegd in bedrijven en landen die militair materieel aan onderdrukkende regimes leveren.

G. GEEN SYSTEMATISCHE BETROKKENHEID BIJ ERNSTIGE MILIEUSCHADE:

DSW belegt niet in activiteiten die ernstige schade toebrengen aan het milieu. Wij zijn zeer kritisch op vervuiling, verlies aan biodiversiteit en uitputting van natuurlijke hulpbronnen. DSW wenst bijvoorbeeld niet te beleggen in mijnbouwactiviteiten, zoals diepzeemijnbouw, als dat niet op een verantwoorde manier gebeurt. Dit geldt voor zowel de eigen activiteiten als de (toeleverings) keten van bedrijven waarin DSW belegt. DSW verwacht bijvoorbeeld van bedrijven dat zij de biodiversiteitsgerelateerde effecten van de activiteiten van leveranciers en klanten meenemen in het inkoop- en leveranciersbeleid en monitoringsystemen, bijvoorbeeld om ontbossing in biodiversiteitshotspots te voorkomen.

H. GEEN ENERGIEPRODUCENTEN DIE NIET ACTEREN IN LIJN MET HET KLIMAATAKKOORD VAN PARIJS:

In 2030 wil DSW niet meer betrokken zijn bij bedrijven die omzet halen uit de winning van olie uit teerzanden, arctische olie en -gas en schaliegas. Om dit te bereiken begint DSW nu met het uitsluiten van bedrijven die meer dan 10% van hun omzet uit een van deze activiteiten halen, en zal het deze grens verder verlagen naar 0% richting 2030. Bedrijven die actief zijn in de extractie van olie uit teerzanden zijn al volledig uitgesloten. Daarnaast belegt DSW niet in bedrijven die meer dan 20% van de omzet halen uit de winning van steenkool en/of het gebruik van steenkool voor de opwekking van energie, en zal het over tijd deze grens verder verlagen.

De annex bevat een lijst met de gronden waarop bedrijven niet voldoen aan dergelijke principes en de wetgevingen die hierbij gebruikt worden.

4.2. IN TRANSITIE

Bij bedrijven die voldoen aan de ethische basisvoorwaarden wordt gekeken hoe ver ze zijn met het implementeren van overige duurzaamheids- en sociale aspecten in de bedrijfsvoering. Bedrijven die hierin nog stappen kunnen maken worden beoordeeld als 'in transitie'. Dit houdt in dat het bedrijf nog stappen kan maken om meer maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Op basis daarvan zal DSW op bepaalde thema's overgaan op actief aandeelhouderschap. Dit houdt in dat DSW stemt op aandeelhoudersvergaderingen en/of aansluit bij collectieve engagementinitiatieven.

Binnen deze categorie focust DSW zich op engagementinitiatieven die gelinkt zijn aan goede gezondheid en welzijn (SDG 3), ongelijkheid verminderen (SDG 10) en klimaatactie (SDG 13). Daarnaast heeft DSW extra aandacht voor het verlies aan biodiversiteit in oceanen (SDG 14) en op land (SDG 15).

SDG 3: Goede Gezondheid en Welzijn

Als zorgverzekeraar is goede gezondheid en welzijn voor mensen van alle leeftijden een prioriteit van DSW. Iedereen hoort in zo goed mogelijke gezondheid te kunnen leven, door behandeling van ziektes en psychische problemen en door preventie van voortijdige sterfte. Bedrijven en overheden spelen hierin een belangrijke rol, zowel in de preventie van gezondheidsproblemen door het beperken van schadelijke effecten van hun activiteiten en het promoten van een gezonde levensstijl, alsmede toegankelijkheid tot gezondheidszorg en medicatie.

MILIEUVERVUILING

Jaarlijks komen er grote hoeveelheden toxische emissies, chemische stoffen en gevaarlijk afval in het milieu terecht. Bovendien worden de producten waarvoor chemicaliën worden gebruikt, uiteindelijk als afval verwijderd. Vooral plastic producten hebben een immens afvalprobleem, maar ook e-afval en andere afvalstromen dragen bij tot een breed scala van milieu- en sociale problemen. Slechts een fractie van de schadelijke effecten van chemicaliën en afval is bekend. De 2019 Global Chemicals Outlook van UN Environment onderstreept de urgentie om chemische vervuiling en schade aan de menselijke gezondheid te verminderen. Chemische stoffen kunnen milieu- en gezondheidsproblemen veroorzaken in alle fasen van de levenscyclus van het product of de stof in de productie, gebruik en einde van de levensduur (afval).

Het is belangrijk om bedrijven te monitoren die betrokken zijn bij de productie van chemisch afval. Dit zal vooral zijn rondom de productie en het gebruik van pesticiden, meststoffen, verf en plastic producten.

Zo verwacht DSW van bedrijven die actief zijn in de mijnbouwsector dat de lange termijneffecten van een mijn na sluiting worden meegenomen in de plannen voor de ontwikkeling van nieuwe mijnen. Wanneer dit niet het geval is zal DSW haar invloed aanwenden om deze praktijk aan te passen bij haar portfoliobedrijven. DSW hanteert echter wel een ondergrens. Zo sluit DSW bedrijven uit die betrokken zijn bij het exploiteren van asbestmijnen. Deze activiteiten brengen ernstige gezondheidsschade toe aan zowel de mijnwerkers als de gemeenschappen wondende rondom deze mijnen.

GEZONDE VOEDINGSMIDDELEN

Gezondheid is een essentieel onderdeel van een duurzame samenleving. DSW kijkt daarom kritisch naar de mate waarin voedselproducenten en de detailhandel gezonde voedingsmiddelen promoten en verkopen. Het vergroten van het aanbod aan gezonde voedingsproducten helpt bijvoorbeeld om obesitas aan te pakken, een aandoening die wereldwijd meer dan een miljard mensen treft. Overgewicht en obesitas verminderen de levenskwaliteit, beïnvloeden de geestelijke gezondheid en houden verband met veel niet-overdraagbare ziekten. De stijgende obesitascijfers op zijn beurt hebben gevolgen voor het bedrijfsleven, zoals een hoger ziekteverzuim en een lagere productiviteit.

DSW voert via coalities van beleggers engagement met de voedingsindustrie om de beschikbaarheid van betaalbare en gezondere voeding te verbeteren. Deze engagements zijn gericht op verbetering van de informatievoorziening over de gezondheid van producten en het stellen van doelen om het aandeel van gezondere producten in de verkoop te vergroten. Zo worden bedrijven gevraagd nutri-scores te publiceren, een door de overheid erkend model voor de voedingswaarde van producten. Het publiceren van deze scores stelt DSW in staat bedrijven onderling te vergelijken, maar ook om de voortgang van een bedrijf te meten in het aanbieden van gezonde producten.

Naast het promoten van gezonde voeding, ziet DSW een belangrijke rol voor bedrijven en overheden om het gebruik van producten met schadelijk gezondheidseffecten te minimaliseren. DSW belegt daarom reeds niet in de productie van tabak en beperkt de mate waarin er belegd wordt in de distributie en verkoop van tabak. Daarnaast ziet DSW een rol weggelegd voor overheden om het gebruik van tabak (verder) te ontmoedigen en daarmee een betekenisvolle bijdrage te leveren aan een tabaksvrije toekomst.

TOEGANG TOT GENEESMIDDELEN

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag over Economische, Sociale en Culturele Rechten hebben een norm gedefinieerd wat het recht op gezondheid inhoudt. Bovendien verwijst de duurzame ontwikkelingsdoelstelling van de Verenigde Naties naar het waarborgen van een gezond leven voor iedereen. Farmaceutische bedrijven spelen een belangrijke rol bij de verwezenlijking hiervan. Daarom is het belangrijk zorgvuldig het gedrag van de farmaceutische bedrijven en de rol die zij vervullen in de toegang tot geneesmiddelen te monitoren.

Naast de ethische principes waar farmaceutische ondernemingen aan moeten voldoen, vindt DSW dat bedrijven in deze sector een effectief beleid en effectieve processen moeten hebben om bij te dragen aan toegankelijke en betaalbare gezondheidszorg voor iedereen. Van hen wordt verwacht dat zij handelen volgens de Principles for Responsible Supply Chain Management zoals geformuleerd door het Pharmaceutical Supply Chain Initiative (PSCI). Farmaceutische bedrijven voeren hun activiteiten op een ethische manier uit, handhaven de mensenrechten van hun werknemers, zorgen voor een gezonde en veilige werkomgeving, werken op een milieuverantwoorde manier en voortdurende verbetering van hun activiteiten en producten bevorderen.

Indien nodig stimuleert DSW door actief aandeelhouderschap farmaceutische bedrijven waarin het investeert om hun beleid en processen te verbeteren. Een voorbeeld daarvan is de mate waarin farmaceuten hun (toekomstige) medicijnen en vaccins vanaf de productlancering beschikbaar stellen aan lagere inkomensgroepen. Door actief het gesprek aan te gaan spoort DSW de farmaceutische sector aan om de toegankelijkheid tot medicijnen en vaccins te vergroten, bijvoorbeeld door prijsstelling, licenties, donaties en capaciteitsopbouw in arme landen.

SDG 10: Verminderde Ongelijkheid

Globalisering, verstedelijking, toenemende migratie en stijgende opleidingsniveaus beïnvloeden de groeiende ongelijkheid (vooral in opkomende markten). Dit kan gedeeltelijk worden verklaard door veranderingen in skills die nodig zijn als gevolg van technologische veranderingen, veranderingen in de arbeidsmarkt en als gevolg van demografische veranderingen in landen. Dit heeft weer invloed op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van diensten en goederen. Een actieve rol van overheden en bedrijven zal in toenemende mate nodig zijn om te voorzien in diensten en goederen en deze problemen aan te pakken. Als dit niet gebeurt zorgt dit voor sociale onrust en de daarbij horende maatschappelijke kosten.

Het is voor DSW belangrijk om de het risico van een te grote sociale ongelijkheid te monitoren en via haar beleggingen zoveel mogelijk de groeiende ongelijkheid tegen te gaan. Dit doet DSW niet alleen door te monitoren in welke mate portefeuilles bijdragen aan de groeiende ongelijkheid, maar ook door engagement in te zetten om bedrijven te stimuleren ongelijkheid te verminderen. Zo zet DSW in op het uitbetalen van een leefbaar loon voor alle werknemers in de keten van de bedrijven waarin DSW belegt. Door een leefbaar loon uit te betalen kunnen werknemers in de basisbehoeften voorzien, voor zichzelf en voor zijn of haar gezin. Daarbij ligt de focus in eerste instantie bij bedrijven in risicosectoren zoals de kledingindustrie en retailers.

SDG 13: Klimaatactie

Het wordt steeds duidelijker dat het klimaat aan het veranderen is. De stijging van de gemiddelde temperatuur van de laatste decennia ligt buiten de normale variabiliteit van temperatuursveranderingen in de afgelopen eeuw. Een aantal analyses, waaronder onderzoek door het *Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)*, wijzen er sterk op dat deze temperatuurstijging het gevolg is van de toenemende concentraties broeikasgassen in de atmosfeer. Dit bewijst dat de bezorgdheid over grotere veranderingen in het klimaat geloofwaardig zijn. Recentere bevindingen hebben deze conclusie nog versterkt. Uit de modellen blijkt dat de verbranding van fossiele brandstoffen een van de belangrijkste oorzaken is van de hogere concentraties kooldioxide. Andere factoren zijn de uitstoot van methaan, distikstofoxide en freon. Deze modellen suggereren ook dat, zonder ingrijpende beleids- of technologische veranderingen, de CO₂-concentraties in de toekomst zullen blijven stijgen grotendeels als gevolg van de verbranding van fossiele brandstoffen. De opwarming van de aarde zal waarschijnlijk tussen 2030 en 2050 al minstens 1,5 graden Celsius bedragen ten opzichte van het pre-industriële tijdperk, als de opwarming in het huidige tempo blijft doorgaan.

Klimaatverandering is een globale uitdaging die zich niets aantrekt van nationale grenzen. Het is een probleem dat oplossingen vereist die moeten worden gecoördineerd op internationaal niveau om te komen tot een koolstofarme economie. De vereiste veranderingen zijn echter niet alleen relevant als gevolg van de klimaateffecten, maar zullen ook leiden tot veranderingen in de reële economie. Deze veranderingen zullen waarschijnlijk gepaard gaan met zowel waardecreatie als *stranded assets*, die op hun beurt financiële risico's en kansen voor investeerders kunnen creëren.

DSW wil actief bijdragen aan de uitdaging om te komen tot een koolstofarme samenleving. DSW maakt daarbij een zorgvuldige afweging tussen de twee instrumenten die het voor handen heeft, fondsselectie en engagement, om te sturen op de halvering van broeikasgasemissies in 2030. Daarvoor werkt DSW aan een plan met concrete acties richting 2030 om deze doelstelling te bereiken. Zo is het bijvoorbeeld essentieel om het gebruik van steenkolen uit te faseren om de CO₂-uitstoot te reduceren. Echter, het alleen uitsluiten van bepaalde sectoren of activiteit, zoals het gebruik van steenkool voor energieopwekking, leidt niet altijd tot verandering in de reële economie. Daarom kiest DSW hier voor een aanpak op basis van engagement. DSW gebruikt hierbij haar invloed om bedrijven die een deel van hun omzet halen uit kolenmijnbouw of kolengestookt energie ertoe te bewegen hun activiteiten aan te passen en zo de energietransitie te faciliteren. Indien bedrijven in de portefeuille echter onvoldoende vooruitgang laten zien in de uitfasering van steenkool, zal DSW hierover het gesprek aangaan met de fondsmanager om het desbetreffende bedrijf uit te sluiten en/of dit als overweging mee te nemen in de selectie van een alternatief fonds.

Van bedrijven waarin DSW nog belegt, verwacht DSW dat zij hun scope 1, 2 en 3 uitstoot publiceren en reduceren in lijn met de klimaatdoelstellingen van Parijs om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5 graden. Dit betekent dat de bedrijven uiterlijk in 2050 klimaatneutraal opereren, zowel vanuit de directe CO₂-uitstoot veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie (scope 1), de indirecte CO₂-uitstoot door opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit- of warmte (scope 2) alsmede de indirecte uitstoot van CO₂ bij het gebruik van energieproducten (scope 3). Daarbij verwacht DSW dat de bedrijven aansluiten bij internationale transitiepaden voor hun sector, zoals bijvoorbeeld uitgewerkt door het Transition Pathway Initiative.

Om toe te zien op de mate waarin bedrijven voldoen aan de bovenstaande, verwacht DSW van bedrijven waarin het investeert dat zij adequaat rapporteren in lijn met internationale en/of sectorstandaarden voor verslaglegging, zoals de GRI- of CSRD-verslagleggingsrichtlijn en de PCAF-methodiek voor het meten en rapporteren van de CO₂-uitstoot.

SDG 14: Leven in het water

SDG 15: Leven op het land

Het verlies van biodiversiteit als gevolg van klimaatverandering en menselijk handelen vormt een steeds groter risico. Als gevolg van landconversie, ontbossing, degradatie en overexploitatie veranderen land en zee en neemt de biodiversiteit af. Deze activiteiten verminderen het leefgebied van verschillende soorten. Recente inschattingen tonen aan dat meer dan een miljoen soorten met uitsterven worden bedreigd. Het Verdrag over Biologische Diversiteit (VBD) beoogt via de Aichi-doelstellingen ecosystemen en biodiversiteit te beschermen, zodat deze ecosystemen goederen en diensten kunnen blijven leveren die waardevol zijn voor de mens. Het bevorderen van duurzaam landgebruik is een van de belangrijkste strategische doelstellingen van het VBD.

Verlies van biodiversiteit, zal een negatieve impact hebben op de bodemproductiviteit, water beschikbaarheid en verontreiniging. Dit zal leiden tot een grotere behoefte aan kapitaalinvesteringen om de productiviteit van het land te garanderen of de voorziening van natuurlijke en mariene hulpbronnen veilig te stellen. Bovendien zullen sommige sectoren, ook al zien zij geen directe gevolgen van biodiversiteitsverlies, juridische en reputatie risico's lopen aangezien regeringen en consumenten reageren op de gevolgen van de bijdrage van bedrijven aan biodiversiteitsverlies.

DSW monitort of bedrijven actief zijn in regio's met kwetsbare ecosystemen, beschermde gebieden of in gebieden die als hotspotgebieden voor biodiversiteit zijn aangemerkt, waaronder bossen met een hoge beschermingswaarde, beschermde natuurgebieden, veengebieden en in voor visserij gesloten gebieden ("no-take zones"). DSW onderzoekt hierbij het risico dat bedrijven lopen om betrokken te zijn bij aanzienlijke verstoringen in deze gebieden, door te kijken naar de gebieden waarin het bedrijf opereert, de sector en in hoeverre het bedrijf een goed managementsysteem heeft voor het mitigeren van deze risico's. DSW verwacht dat bedrijven voldoende maatregelen nemen om deze risico's te mitigeren, zodat dit niet leidt tot systematische risico's.

4.3. IMPACT

Naast het inzetten op benodigde duurzaamheidstransities, belegt DSW via fondsen in bedrijven oplossingen bieden om deze transities mogelijk te maken en te versnellen. DSW hanteert hierbij een strikte criteria om als bedrijf in aanmerking te komen voor deze categorie. Bedrijven moeten bijvoorbeeld een substantieel deel van de inkomsten, kapitaaluitgaven en onderzoeks- en ontwerpplannen of operationele uitgaven kunnen linken aan een meetbare positieve impact. Een groot bedrijf dat maar een klein deel van zijn totale activiteiten kan koppelen aan positieve impact zal daarom niet in aanmerking komen voor deze categorie. Naast dat het bedrijf moet voldoen aan dit criterium, mag het ook geen significante schade aanrichten (*do no significant harm*).

Naast beleggingen in bedrijven die positieve impact genereren, belegt DSW via duurzame obligaties in projecten van bedrijven om te verduurzamen. DSW belegt bijvoorbeeld in groene obligaties (green bonds) van banken waarmee zij voorzieningen financieren voor waterrecycling en afvalwaterbeheer willen verbeteren.

ANNEX: GEDETAILEERD DUURZAAMHEIDSBELEID

A. RESPECTEREN VAN INTERNATIONALE SANCTIES

Sancties zijn dwingende instrumenten die worden gebruikt als reactie op schendingen van het internationaal recht of van mensenrechten. DSW sluit bedrijven uit van haar beleggingsuniversum waarvoor sancties zijn uitgevaardigd door internationale organisaties die handelen in het kader van de rechtsstaat, zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Lijst van EU-sancties:

- *Verordening (EU) nr. 269/2014 van de Raad van 17 maart 2014 betreffende beperkende maatregelen met betrekking tot acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen;*
- *Besluit 2014/512/GBVB van de Raad van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren*
- *Verordening (EU) nr. 833/2014 van de Raad van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren*

B. GEEN SYSTEMATISCHE BETROKKENHEID BIJ FRAUDE, CORRUPTIE OF BELASTINGONTDUIKING

DSW beschouwt betrokkenheid bij corruptie, zoals gedefinieerd door de volgende mechanismen, als een schending van de ethische principes:

- *OESO-verdrag inzake de bestrijding van omkoping van buitenlandse ambtenaren bij internationale zakelijke transacties, 1997;*
- *Principe 10 van de UN Global Compact inzake het bestrijden van corruptie in alle vormen, met inbegrip van afpersing en omkoping;*
- *Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie, 2003;*
- *OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, 2011.*

DSW investeert niet in bedrijven die systematisch betrokken zijn bij fraude, corruptie of belastingontduiking. Vormen van corruptie omvatten omkoping, afpersing, fraude, collusie, witwassen van geld, verduistering, illegale politieke bijdragen, nepotisme en bepaalde faciliterende betalingen. DSW beschouwt ook het bewust achterhouden, vervalsen of verdraaien van informatie die van essentieel belang voor consumenten, zakenrelaties, aandeelhouders, werknemers of andere belanghebbenden als een schending van haar ethische principes.

C. RESPECTEREN VAN MENSENRECHTEN

De *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* die in juni 2011 unaniem zijn goedgekeurd door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, benadrukken de verantwoordelijkheid van bedrijven om de mensenrechten te respecteren. Deze verantwoordelijkheid, die ook wordt bevestigd in de beginselen 1 en 2 van de *UN Global Compact* en de *OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen voor multinationals*, houdt in dat bedrijven moeten voorkomen dat ze via eigen bedrijfsactiviteiten bijdragen aan negatieve impact op de mensenrechten, en om impact voor de mensenrechten die verband houden met activiteiten in de keten te voorkomen, te verzachten of te verhelpen.

De verantwoordelijkheid van ondernemingen om de mensenrechten te respecteren heeft minimaal betrekking op de internationaal erkende mensenrechten, opgeschreven in de *International Bill of Rights*. Afhankelijk van de omstandigheden kan het nodig zijn dat ondernemingen rekening houden met aanvullende universele mensenrechtennormen, bijvoorbeeld met betrekking tot de bescherming van de mensenrechten van specifieke groepen zoals inheemse volkeren, vrouwen, gehandicapten, en migrerende werknemers en hun gezinnen. DSW beschouwt schendingen van de hierboven genoemde internationale mensenrechtenmechanismen als een schending van de ethische principes.

D. RESPECTEREN VAN ARBEIDSRECHTEN

DSW streeft naar de uitbanning van alle vormen van kinderarbeid, dwangarbeid, en discriminatie op het gebied van werkgelegenheid op basis van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, gender, handicap, seksuele gerichtheid, etnische achtergrond of op welke grond dan ook. Daarnaast streeft DSW naar het waarborgen van de vrijheid van vereniging, de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandeling en gelijke beloning. Bovendien verwacht DSW van bedrijven waarin het investeert dat zij veelge arbeidsomstandigheden creëren voor werknemers ongeacht de locatie waar het werk wordt verricht, onder andere door beleid te ontwikkelen op het gebied van gezondheid, veiligheid en vitaliteit van werknemers.

DSW laat zich leiden door internationale normen over arbeidsrecht en beschouwt schendingen door bedrijven of hun belangrijkste leveranciers van de volgende verdragen als een schending van de ethische principes:

KINDERARBEID

- *Verdrag betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot arbeid, 1973 (Internationale Arbeidsorganisatie)*
- *Verdrag inzake de rechten van het kind, 1989*
- *Verdrag inzake de ergste vormen van kinderarbeid, 1999 (Internationale Arbeidsorganisatie)*
- *Principe 5 van de UN Global Compact inzake de effectieve afschaffing van kinderarbeid*

DWANGARBEID

- *Internationale Slavernij-conventie, 1926*
- *Verdrag betreffende de gedwongen of verplichte arbeid, 1930*
- *Aanvullend Verdrag inzake de afschaffing van de slavernij, de slavenhandel en met slavernij vergelijkbare instellingen en praktijken, 1956*
- *Verdrag betreffende de afschaffing van gedwongen arbeid, 1957*
- *Principe 4 van de UN Global Compact inzake de uitbanning van alle vormen van gedwongen of verplichte arbeid*

VRIJHEID VAN VERENIGING EN COLLECTIEF OVERLEG

- *Verdrag betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht, 1948*
- *Verdrag inzake het recht van organisatie en collectieve onderhandelingen, 1949*

NON-DISCRIMINATIE

- *Verdrag inzake gelijke beloning, 1951*
- *Verdrag inzake discriminatie (in beroep en beroepsuitoefening), 1958*

ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

- *Verdrag betreffende de vaststelling van minimumlonen, 1970 (IAO-verdrag nr. 131)*
- *Verdrag betreffende de arbeidstijden, 1930 (IAO-verdrag nr. 30)*
- *Verdrag inzake veiligheid en gezondheid op het werk en het arbeidsmilieu, 1983 (IAO-verdrag nr. 155)*
- *Principe 3 van de UN Global Compact inzake de vrijheid van vereniging en het recht op collectieve onderhandelingen*
- *Principe 6 van de UN Global Compact inzake discriminatie op het gebied van arbeid en beroep*
- *Verklaring over de fundamentele beginselen en rechten op het werk, 1988 en herziening in 2010*
- *Verdrag inzake de bescherming van het moederschap, 2000 (IAO-verdrag nr. 183)*

Het arbeidsrechtbeginsel heeft ook betrekking op het recht op rechtvaardige en gunstige arbeidsomstandigheden, zoals omschreven in artikel 23 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, en artikel 7 van het Internationaal Verdrag over economische, sociale en culturele rechten. Deze omvatten het recht op een eerlijk loon en een gelijke beloning, op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden ongeacht de locatie waar deze plaatsvinden, op gelijke kansen en op rust, vrije tijd, redelijke beperking van de arbeidstijd en periodieke vakanties met behoud van loon. Voorts zijn inbegrepen het risico van dwangarbeid, in het bijzonder “mensenhandel”, waarbij werknemers vastzitten in werk dat zij niet vrijwillig kunnen verlaten, in zeer erbarmelijke omstandigheden leven, extreem lange dagen maken en geen of een laag loon ontvangen.

DSW verwacht van de bedrijven waarin het investeert dat ten minste 30 procent van de Raad van Commissarissen (RvC) en van de Raad van Bestuur en senior management posities, bestaat uit vrouwen, en dat mannen en vrouwen gelijke toegang hebben tot deze rollen.

E. GEEN BETROKKENHEID BIJ PRODUCTEN EN ONDERNEMINGEN DIE SCHADE TOEBRENGEN AAN DE VOLKSGEZONDHEID

DSW beschouwt producten of bedrijven die schadelijk zijn voor de menselijke (geestelijke) gezondheid en/of het dierenwelzijn als overtreding van haar ethische principes. Daar worden de volgende elementen onder verstaan:

- Tabaksfabrikanten
- Bedrijven met een omzet van meer dan 10% uit de levering, distributie en verkoop van tabak;
- Bedrijven met een omzet van meer dan 5% in pornografie;
- Bedrijven met een omzet van meer dan 5% uit het aanbieden, exploiteren, produceren, in licentie geven of ondersteunen van gok-, loterij- en andere spelen of met het vervaardigen en verkopen van de desbetreffende uitrusting.

Bovendien is de visie van DSW dat menselijke interactie met dieren op een verantwoordelijke en voorzichtige manier moet plaatsvinden. Als diervriendelijke alternatieven voorhanden zijn, dienen deze altijd de overhand te hebben. DSW vindt dat dierproeven alleen mogen plaatsvinden wanneer is aangetoond dat het van cruciaal belang is voor de samenleving, zoals voor medische tests, wanneer er geen alternatief beschikbaar is of wanneer het wettelijk verplicht is de veiligheid van producten op dieren te testen. DSW verwacht van bedrijven die gebruik maken van dierproeven of proefdieren gebruiken, dat ze handelen in overeenstemming met de REACH-verordening of de zogenaamde 3R-strategie (Replace, Reduce, Refine) toepassen. DSW houdt toezicht op de inspanningen die bedrijven zich getroosten om alternatieven zonder dieren te vinden en te valideren. Bedrijven die dit niet proberen, komen voor uitsluiting in aanmerking. DSW verwacht ook dat organisaties transparant zijn over hun dierproeftestmethoden en -beleid. Wat dierenwelzijnsmisbruik betreft, verwacht DSW van bedrijven dat zij handelen in overeenstemming met de relevante internationale codes en overeenkomsten zoals bijvoorbeeld:

- *Gezondheidscode voor waterdieren, 1995*
- *Gezondheidscode voor landdieren, 1968*

DSW verwacht van de bedrijven waarin ze investeert dat ze waar mogelijk verschuiven van intensieve veehouderij naar meer diervriendelijke vormen van productie door eisen aan huisvesting, eisen aan fokpraktijken, certificering voor dierenwelzijnseisen, eisen aan milieuverrijking van verblijven, het vermijden van pijnlijke procedures, het toepassen van humane slachtmethoden en het beperken van de duur van diertransporten. Een manier voor bedrijven om hieraan te voldoen is het implementeren van de Responsible Minimum Standards (RMS) van het FARMS-initiatief. Dit initiatief biedt richtlijnen hoe bedrijven moeten omgaan met het fokken, houden, vervoeren en slachten van dieren.

Op het gebied van wilde dieren vindt DSW dat deze dieren alleen mogen worden gehouden voor educatieve doeleinden of in opvangcentra voor bescherming, mits dierenwelzijn kan worden gewaarborgd.

F. GEEN BETROKKENHEID BIJ WAPENS

DSW beschouwt wapens als controversieel indien zij verboden zijn bij het internationaal recht en door internationale conventies of verdragen verboden zijn, of indien zij bij gebruik fundamentele humanitaire beginselen schenden. Dergelijke humanitaire beginselen zijn onder meer het proportionaliteitsbeginsel, dat vereist dat onnodig lijden wordt voorkomen, en het onderscheidingsbeginsel, dat vereist dat militaire en civiele doelen van elkaar worden onderscheiden.

Specifiek beschouwt DSW de volgende wapens als controversieel:

- *Antipersoonsmijnen zoals gedefinieerd door het Verdrag inzake het verbod op het gebruik, de aanleg van voorraden, de productie en de overdracht van antipersoonsmijnen en inzake de vernietiging ervan, 1997;*
- *Biologische wapens zoals gedefinieerd in het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie en de aanleg van voorraden van bacteriologische (biologische) en toxinewapens en inzake de vernietiging van deze wapens, 1972;*
- *Chemische wapens zoals gedefinieerd door het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie, de aanleg van voorraden en het gebruik van chemische wapens en inzake de vernietiging van deze wapens, 1993;*
- *Clusterwapens zoals gedefinieerd door het verdrag inzake clustermunitie, 2008;*
- *Kernwapens;*
- *Conventionele wapens uitgerust met witte fosfor of verarmd uranium.*

Naast de hierboven opgesomde verdragen houdt DSW rekening met de volgende internationale verdragen bij de toepassing van het principe rondom wapens:

- *Protocol nopens het verbod van het gebruik in de oorlog van verstikkende, giftige of overige chemische gassen en van het voeren van een bacteriologische oorlog, 1925*
- *Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens, 1968*
- *Artikel 36 van het aanvullend protocol bij de Verdragen van Genève (Protocol I), 1977*
- *Alomvattend kernstopverdrag, 1996*
- *Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, 2001.*

DSW investeert niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van controversiële wapens of aanverwante diensten of onderdelen die essentieel of gespecialiseerd zijn. Bovendien investeert DSW niet in bedrijven die een belang (en/of stemrecht) van 10% of meer hebben in een andere onderneming die betrokken is bij de productie van controversiële wapens. Dit geldt ook voor essentiële onderdelen of diensten die zijn cruciaal voor de werking van het wapen, zoals sub-munitie, lonten, geleidingsmechanismen mechanismen en kernkoppen.

DSW sluit voorts investeringen uit in ondernemingen die betrokken zijn bij de handel in en levering van conventionele wapens, wapens en wapensystemen, militaire transportsystemen, andere militaire goederen en aanverwante diensten met landen en bedrijven waarop wapenembargo's van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en/of de Raad van de Europese Unie van toepassing zijn. Dit omvat de levering van militair materieel aan regimes en aan landen die worden beschouwd als zwakke staten of onderdrukkende regimes, wanneer er een aanzienlijk risico bestaat dat de wapens worden gebruikt voor het begaan van illegale gewelddaden tegen burgers, genocide, misdaden tegen de menselijkheid of grove schendingen van de mensenrechten. Ook de levering van conventionele wapens aan deze landen wordt als onaanvaardbaar beschouwd. Dit omvat ook de levering van militair materieel aan partijen die bij een conflict betrokken zijn, tenzij aan partijen die handelen in overeenstemming met een resolutie van de VN-Veiligheidsraad, en aan partijen die een onevenredig deel van hun begroting besteden aan militaire uitgaven.

Tot slot sluit DSW investeringen uit in alle productie van niet-militaire vuurwapens en de verkoop van (hand)wapens aan consumenten.

G. GEEN SYSTEMATISCHE BETROKKENHEID BIJ ERNSTIGE MILIEUSCHADE

Om te definiëren wat er wordt verstaan onder illegale milieuverontreiniging, lozing van giftige stoffen en milieuschade baseert DSW zich op de volgende internationale milieuverdragen, verklaringen en beste praktijken, en ook milieuwetten en -regelgeving om te bepalen of een bedrijf in strijd handelt met het duurzaamheidsbeleid:

- *Verdrag van Ramsar, 1971*
- *Werelderfgoedconventie van UNESCO, 1972*
- *Verdrag inzake de internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten (CITES), 1975*
- *Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten, 1979*
- *Verklaring van Rio over milieu en ontwikkeling, 1992*
- *Handvest van de Aarde, 2000*
- *Principe 7 van de UN Global Compact inzake de preventieve aanpak van milieuvraagstukken*
- *Beschermde gebieden van de Internationale Unie voor het behoud van de natuur (IUCN), categorieën I tot en met IV (2008)*
- *IFC-prestatienormen voor sociale en ecologische verantwoordelijkheid, 2012*
- *Klimaatverdrag van Parijs, 2015*